

2002
Nr 7

Õnne

Tigu läheb
matkama

Võidujooks

Karupoeg
Kusti kiitus

Mõistatus
aias

Pada,
viska kulpi

PIKRUŠ 2'2

ISSN 0134-2266

9 770134 226003

HENNO KÄO

VILLANE VÄRK

VISKAN VILLA ÜLE TARE,
KUI ON, KEDA PÜGADA,
VILLAST VISATA* ON TORE
NAGU KEELTKI SÜGADA.**

KUI SAAB VILLAST VILLAND VIIMAKS,
VAHELDUSEKS SÖNU SÖÖN,
SÖNAD LEIVAKS MUL JA PIIMAKS,
SÖNADEGA LAINEID LÖÖN.***

NÜÜD ON LAINED MINU PEALE
PEHMELT ÕELDES PAHASED,
LÕID NAD MINDKI, ALLES EILE
ÄRA VÕETI LAHASED.

*villast viskama – luiskama, hooplema või lausa valetama

** keelt sügama – mõõdutundetult lobisema

*** laineid lööma – silma paistma, kuulsaks saama,
teinekord teenimatultki kuulsust ära kasutama

HENNO KÄO

VESI AHJUS

ÜKS PAGAR MÕTLES, MILLES KÜLL ON PÕHJUS,
ET ÄRI SENTIGI EI SISSE TOO,
TAL ILMAST-ILMA VESI OLI AHJUS,*
ET LAUSA SUPLE, LOPUTA VÕI JOO.

EI SAANUD ASJA SAIAST EGA LEIVAST,
MIS RÄÄKIDA VEEL MOOSIPIRUKAST,
SEE AHI VÄÄRIS ÕIGUPOOLEST TEIVAST,
JA PAGAR MÕTLES: KÜLL NÜÜD VIRUTAKS!

TA KUTSUS ASJATUNDJA, AEG JU KASIN,
SEE LEIDIS – POLEGI VIST AHI SEE,
VAID MOODSAT MARKI SILMAPESUMASIN.
NII ÕELNUD, LASI AHJUST VÄLJA VEE.

*vesi ahjus – nutune olek, nutuisu, nutt tuleb peale

HENNO KÄO

PANE PADA

MIS SIIN PIKALT JOKUTADA,
KOGU AUR LÄEB VILELE,
KUI SA TAHAD PANNA PADA,*
PANE PADA TULELE.

PANE PADA, KEERA KÄKKI,**
SEGA KOKKU KAMAGI,
POLE VÕIMATU, ET ÄKKI
ÕPID NAERATAMAGI.

* pada panema – meelega lolli või segast
juttu rääkima

** kääki keerama – endale või teistele
mingi tembuga pahandust kaela tooma

HENNO KÄO

VISKAN KULPI

ON KUULDA OLNUD – KAITSEVÄES
KÜLL SUURT EI KISATA,
ET MEELDIB HOOPIS POISTELE
SEAL KULPI VISATA.*

EI LOOBITA SEAL LUSIKOID,
EI NUGE EGA KAHVLEID,
KES KULPI VISKAB TÄPSEMALT,
SAAB SUURE PAKI VAHVLEID.

EKS VAHVLEID TAHAKS MINAGI,
TEEN TRENNI ÖÖD JA PÄEVAD.
KÜLL TASUTAKSE KAITSEVÄES
MU KULBIVISKEVAEVAD.

* kulpi viskama – kätt tervituseks või auand-
miseks kõrva äärde tõstma (sõjaväes)

Illustreerinud JUSS PIHO

HENNO KÄO

MÜTSIGA EI LÖÖDA

KUI ILM ON KÜLM,
SIIS MÜTSIGA EI LÖÖDA,*
EI LÖÖDA PIHTA
EGA LÖÖDA MÖÖDA.
SIIS HOOPIS TARGEM
SÕLMIDA ON RAHU,
SEST PALJA PEAGA
VÕIB JU SAADA NOHU.

*mütsiga lööma – hoolimatult
ja ülbelt, ilma õppimata-har-
jutamata, trenni tegemata
midagi ette võtma

HENNO KÄO

LAI LEHT

KORD KITSAS ROHULIBLE
MÄNGIS LAIA LEHTE,*
EI MÖÖDUND TUNDI,
AMMUGI SIIS KAHTE,
LEHT KORTSU TÕMBUS,
KUIVAS HOOPIS KÄKRA –
VÕIB ÖELDA VIST, ET
LOODUS
MÄNGIS TALLE MÄKRA.*

*laia lehte mängima – hoobeldes ja
kiideldes muljet jätma, et oleksid nagu
teistest parem, rikkam, edukam jne.

**mäkra mängima – teistele meelega
miskit halba tegema

HENNO KÄO

HOIA PÖIALT

ON SEENEISU –
SEENELE SIIS SÕIDA,
VÕID KAASA VÕTTA OMA TÄDIGI.
KUI VARVAST VISKAD*
PÖIALT VÕIKSID HOIDA,**
SUL SEDA TARVIS EDASPIDIGI.

*varvast viskama – ära jooksmata, plehku panema

**pöialt hoidma – head soovides kellegi peale
mõtlemata

TIGU-TIIT JA KARUTAAT

Karutaat seisab mõlikult tamme ees ja vaatab tammelehti. Miks on need täna tuhmid? Kas tammel on mõni tõbi küljes või keerutas tuul lehtedele tolmu? Karutaat katsub käpaga lehti. Käpale ei jää vähematki tolmutäppi.

"Tere, Pätsutaat!" tervitab Tigu-Tiit teda rõõmsalt. "Tore sinuga kohtuda."

"Ah et tore või?" võtab Karutaat Tiidu tervituse vastu. "No mis siin toredat on? Kas tahad minuga mõistatada, miks tammelehed tuhmid on?"

"Ei taha," teatab Tigu-Tiit. "Tamm ei huvita mind."

"Ah sa tahad siis minuga piipu tõmmata?" ütleb Karutaat.

"Ei taha," teatab Tigu-Tiit. "Mina ei tarvita tubakat. Mina olen sportlane."

Karutaat vaatab tamme asemel Tigu-Tiitu. Vaatab teda tunnustavalt. Milline tubli tigu! Ise nii tibatillu, aga teeb sporti!

"Mis sporti sa teed?" küsib Karutaat.

"Matkasporti," vastab Tigu-Tiit ja jutustab, et on ennast juba tugevaks treeninud. Nüüd võib ta tõusta Suure Mäe tippu, et näha sealt punast päikest. "Mul on sulle ainult üks küsimus. Sa oled tuntud ilmatark. Ütle, kas mu vaev tasub täna ennast ära?"

"Ikka tasub ära," ütleb Karutaat. "Iga ilu vaatamine tasub ennast ära."

"Jah, Pätsutaat," nõustub Tigu-Tiit. "Aga minu küsimuse taha oli peidetud üks mõte. Vaata, kui ma hakkan nüüd astuma ja astun ühtejutti seitseteist tundi järjest, astun terve õhtupoole ja terve õhtu ja siis veel tumeda öö takkaotsa, aga hommikul selgub, et päiksetõus ei paistagi mulle kätte. Üle taeva on nii tihe pilvekate, et pole punast triipugi näha. Sel juhul on targem matk edasi lükata."

"Ah et sa kardad ilmamuutust?" ütleb Karutaat. "Ole mureta, Tigu-Tiit, ei need asjad toimi nii ruttu. Vähemalt kolm päeva peab veel selget ilma enne kui tõuseb torm. Vähemalt kolm päeva."

"Ole terveks, Pätsutaat!" tänab Tigu-Tiit südamest. "Ma asun nüüd nii kiiresti teele nagu tuulispask."

Mõistatus aias

IRA LEMBER

Kevadine ilm oli ilus. Päike paistis ja lilled lõhnasid. Linnud siristasid puude ladvus ja tundsid kevadest rõõmu. Rõõmu tundsid ka poisid, kes aias lauatennist mängisid: Pall pörkas rütmiliselt ting-tong ja eduseis oli kordamööda mõlemal.

Siis järsku segas rütmilist mängu meloodiline nõudev heli.

"Kelle mobla?" küsis poiss, kellel parajasti eduseis.

"Sinu muidugi! Pruta ajab taga!"

"Endal sul prutad! Näe nüüd, lõin sinu lora pärast palli kah veel võrku!"

"See sul hea vabandus! Võta siis oma kõne vastu!" soovitas teine poiss.

Esimene poiss panigi reketi lauale ning võttes aiatoojilt jaki, koukis selle taskust telefoni välja. Vaatas, uuris ja imestas. "Polegi sõnumit jäetud! Tont teab, kes helistas."

"Kas numbrit kah ei näita?"

"Ei."

"Siis on sul praak mobla," naeris teine.

"Ise oled praak! Mängime edasi!"

Varsti pörkas pall taas rütmiliselt ting-tong. Kui eduseis teisele poisile kaldus, segas telefonihäääl uuesti nende mängu.

"Ma vaatan, kes see ometi on!" pani esimene poiss otsustavalt labidakese käest, nii et talle suunatud pall pörkas kasutult põõsasse.

"Mida sa tegid, mul oli parajasti maailma parim löök!" kahetses teine.

Vahepeal oli esimene uuesti telefoni haaranud ja taas pika nina saanud.

"Mis jama see on?"

"Tehnika veab alt," arvas teine, "kas mängime edasi?"

Kuid enne, kui esimene poiss teisele vastata jõudis, kõlas jällegi meloodiline telefonihäääl.

"Ma kuulen!" pani poiss kähku telefoni kõrva juurde. Ent telefon vaikus ikkagi nagu tummahammast. "See pole üldse helisenud. Kuule, ehk oli hoopis sinu mobiil?"

"Mul pole kännukat kaasaski!" ütles teine poiss, ent kindluse mõttes kontrollis siiski oma jopetaskuid.

"Ah, hakkame siis mängima!" ütles esimene ja toppis telefoni püksitaskusse, et oleks käepärast võtta.

Seda nad tegidki, kuid mäng ei saanud enam endist vunki sisse. Väikeste vaheaegade järel andis mobiil taas müstiliselt märku, mis sundis poisse muudkui mängu katkestama.

Suure vahtra lehestikust aga vaatas seda janti pealt üks musträästas, kuldne nokk lustiliselt lahti. Mis sellele linnule küll lõbu valmistas?

VÕIDUJOOKS VAARISAGA

JAANUS VAIKSOO

Arturil olid kiired jalad. Nii ütlesid kõik, kes poissi jooksmas nägid. Õigupoolest Artur ainult jooksis. Ega see laps kõndida küll ei mõista, kurtis vanaema ühtepuhku, kui pojapoeg tema juurde toodi. Vaevalt oli isa auto aia ees peatanud, kui Artur sealt välja hüppas ja hakatuseks kolm ringi ümber vanaema maja jooksis. Lippas siis sauna taha, kargas üle kraavi ning tormas nii nagu jalad võtsid peenramaale maasikaid sööma.

"Mis tuli sel poisil küll kogu aeg takus on?" vangutas vanaema pead.

"Eks tal ole ikka vanavanaisa jalad," arvas isa Arturile järele vaadates.

"Vaata kus taat omal ajal jooksvõistlustel karikaid ja medaleid võitis. Terve riul täis. Küll ma neid poisina alles uurisin. Kuidas taadi tervis praegu on?"

"Pole parem midagi. Vasak jalg päris kange. Ilma kepita enam käia ei saa. Näe, seal teine liipabki," viipas vanaema kuuride poole, kus paistis taadi vimmas kogu.

Kui Artur maasikapeenra äärest lõpuks püsti tõusis, oli isa auto juba hoovist kadunud. Poiss pühkis mahlast kleepuvad käed vastu pükse puhtaks ning jooksis siis sinna, kus nägi vanavanaisa toimetamas.

"Tere, taat!" hüüdis Artur. "Mida sa teed?"

"Tere, tere," naeratas vaarisa. "Näe, laon puid. Tuled mulle appi või?"

Poiss hakkaski puid riita sättima. Veidi aega töötasid mõlemad vaikides. "Tead, taat," ei pidanud Artur lõpuks vastu, "ma jooksen klassis kõigist poistest ette."

"See on tubli," kiitis vanavanaisa ja kahmas maast hunniku halge kaenlasse.

"Isegi Tarmost ja Mihklist olen ma kiirem," kiitles Artur. "Nad on minust aasta vanemad."

"Tohoh!" imestas taat.

"Ja kolmanda klassi Jürgenit olen ma kah võitnud."

"Ahah," pomises vaarisa haiget jalga mudides.

Taadi ükskõiksus ajas Arturit närvi. Kas ta siis aru ei saa, et ma olen kõige kiirem? Teised kiidavad mind alati, mõtles ta solvunult.

"Sind võidan ma iga kell," kuulutas poiss kahjuröömsalt, et taadile tema ükskõiksuse eest kätte maksta. "Tahad, teeme võidu!"

Vanavanaisa muutus korraga erksamaks.

"Võiks ju proovida," jäi ta nõusse ning silmad löid nooruslikult särama.

"Sa ei saa. Sul on ju jalg haige," kahtles Artur.

"Mis see väike jook ikka teeb," arvas taat ja hakkas oma jalutuskepiga mullale stardijoont vedama.

Lepiti kokku, et joostakse kuuride juurest väravani. Kumb enne väravat puudutab, see on võitja.

Artur kummardus stardijoonele ja haletsedes piilus silmanurgast haiget taati. Tegelikult oli tal vanavanaisast kahju, aga nüüd oli juba hilja võistlus pooleli jätta. Mõlemad mehed lugesid üheskoos: "Tähelepanu! Valmis olla! Start!" Siis läks jooksuks lahti.

Artur pühkis kui nool kohalt, kuid suur oli tema imestus, kui taat mitte sammugi maha ei jäänud. Naljaka kalpsates tormas vana mees väravate poole. Artur pani kogu jõu mängu, aga vaarisast mööda pressida ei suutnud. Finiš lähenes hirmuäratava kiirusega. Nüüd oli taat Arturist koguni paari sammupikkusega ees. Küll sirutas poiss viimases hädas käe pikalt välja, ent vanavanaisa raske kogu prantsatas ikkagi enne teda hooga vastu väravat.

Taadi võit. Artur oli löödud. Ta ei suutnud seda uskuda. Kuidas oli võimalik, et vana haige mees, kes muidu vaevaliselt kepi abil ringi komberdas, suutis korraga nii kiiresti joosta?

Vanavanaisa oli aiale toetudes istuma vajunud ning hingeldas raskelt.

"Ole hea laps, too mulle sealt riida najalt kepp, muidu ei jaksa ma siit enam liikuda."

Kui Artur jalutuskepiga tagasi jõudis, vaatas taat talle sügavalt silma ning ütles naeratades: "Jooksed juba päris hästi, poiss! Kui sa edaspidi suu asemel kiiremini jalgu liigutaksid, võib sinust kunagi veel jooksumees saada."

Alles nüüd mõistis Artur korraga, et see oli tema elu esimene päris võidujooks.

KARUPOEG JAAN RANNAP

KUSTI

KIITUS

Kekseldes ja kukerpallitades tuli karupoeg Kusti metsakoolist koju.

"Emme, emme, ma sain täna kiituse!"

"Oli ka aeg," rõõmustas proua Karu. "Jõudsime ära oodata! Kas liitsid kahele kolm õigesti?"

"Ee-ei," raputas karupoeg Kusti pead. "Meil täna juurdepanemise tundi ei olnudki."

"Kas siis mõistsid kolmest kaks ära võtta?"

"Ee-ei," vehkis karupoeg Kusti käppadega. "Mahaarvamise tundi täna ka ei olnud."

"Mille eest siis?" imestas proua Karu. "Kas laulmistunnis tuli "kus sa käisid, kus sa käisid, sokukene" õige viisiga välja?"

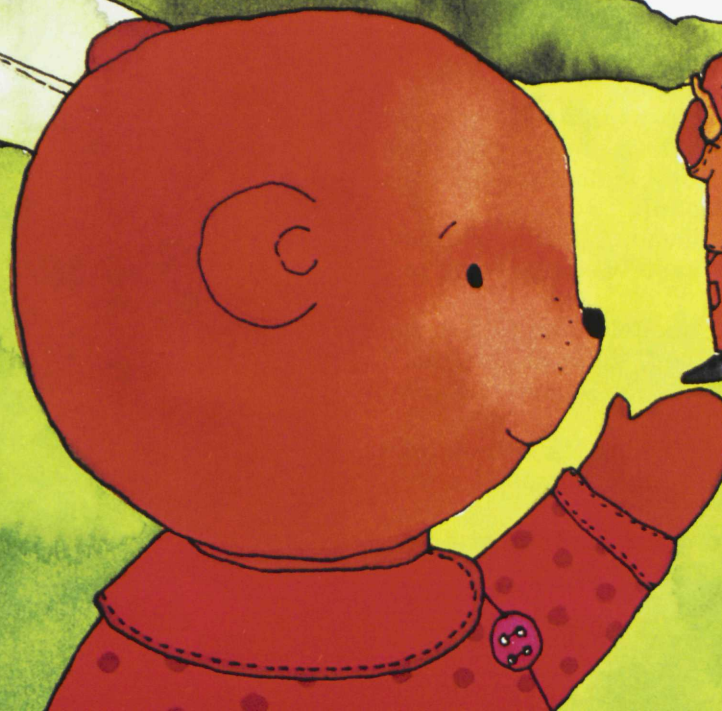
"Ee-ei," tegi karupoeg Kusti heast meelest tiriseisu. "Täna oli koorilaul. Siis ei lubata mul suudki lahti teha."

"Taevake!" lõi proua Karu käppasid kokku. "Nüüd ei mõista küll enam midagi arvata. Mille eest sind siis kiideti?"

"Hea pea eest," oli karupoeg Kusti uhke. "Jalgpallitunnis lõin palli peaga väravasse."

Illustreerinud ANU KALM

KANDLEMEES KARLA

Kooru külas elas kandlemees Karla. Ta käis mängimas nii pulmas kui ristsetel, nii jaanikul kui muidu tantsupidudel. Ta oli muhe noor mees, kõikjal oodatud külaline.

Kord juhtus, et jaanikul, kus Karla kannelt mängis, hakkas rahvas laiali minema, aga Karla jäi veel oma kandlega istuma ja näppis unistades kandlekeeli. Uduvööd olid laotunud jaanikupaigale, eemalt kostsid sookurgede unised kruuksed ja metsloomade astumised. Korraga ilmus udust Karla ette sihvakas udulooridesse mähitud naisterahvas, kes ütles:

"Tervitus sulle, kandlemees Karla! Mina olen Murueit. Tulin sinult abi paluma."

Karla pilgutas silmi, et kas see daam on viirastus, mis haihtub kohe, aga ei – Murueit tuli talle lähemale ja naeratas inimese kombel.

"Usu oma silmi ja kõrvu, Karla! Vaata, täna on Metsavana juubel, lugupeetud vanakesel täitub 500 aastat. Minul tütardega on kavas esitada tema auks murutantsu, aga me ei saa muusikata hakkama. Ole hea, aita meid!"

"Aga...aga...mida ma pean mängima?" küsis Karla.

"Mängi nii nagu sa siin äsja kannelt sõrmitsesid, mängi meie aasa öömuusikat!"

Aasa öömuusikat! – mõtles Karla ja äkki ta taipas: ta peab mängima metsa ja metsataguse soo hingust, avarduvat taevast, kasteks saavat udu – ta peab mängima jaaniööd!

"Hüva," ütles Karla. "Ma mängin."

Ja kandlelt hakkas kostma mõtisklust, kannel kõneles Karla sõrmede all jaaniöö võlust. Ja oh imet – aasale ilmusid murueidetütred. Nad lehvitasid loore, nende keskel liikus esitantsijana Murueit ja tütreid matkisid ta liigutusi. Nad kummardusid, hüppasid graatsiliselt laiali ja kogunesid taas, nad heitsid oma loore kõrgele ja mähkusid nendesse. Lõpuks kogunesid nad ümber Murueide, kes tõstis oma valitsuskepi, mille otsas sädeles roheline täht. Murueit tuli Karla juurde, koos temaga päkapikku meenutav pika halli habemega olevus.

"Tere, Karla! Mina olen Metsavana. Täna muusika eest. Kui sul sügisel on huvi seente vastu, siis tule ainult – puravikud on sinu päralt."

"Ma täna ja õnnitlen juubeli puhul," ütles Karla. Ta oleks tahtnud Metsavana kallistada, see oli nii nunnu oma puravikujalga meenutava nina ja sinilillesilmadega. Ta kummalgi õlal istusid nagu pagunid kolm kollast liblikat. Aga Karla ei söandanud emmata, järsku peletab liblikad lendu.

"No võtame nüüd kõik ühe kastesöömu," ütles Metsavana. Ja kribinal-krabinol olid kohal päkapikud, igapähe peos tammetõru kasteveega. Lonksti jõid kõik asjaosalised söömu kasteveet.

"Nüüd, Karla, hakkad sa kuulma puude hääli. Kui seenele lähed, hüüavad nad sulle: "Tule, tule!" Ja nende all ootavad sind seened," ütles Metsavana.

"Aga mina annan sulle tüki oma loorist," ütles Murueit. "Kui vaatad läbi selle, näed maailma ilu. See on parim, mida inimene võib näha."

Kinkidega varustatud Karla läks laia maailma. Ja ennäe, talle avanesid ukseid, teda tuldi kuulama, tema kannel helises ilu jõuga. Inimesed nutsid õnnest.

Karlat kutsuti kõikjale ja tema kandlelugudest jäid maha ilurõõmust õhevil inimesed.

LAPSE JUTT KASSIGA

ANDRES JAAKSOO

"Kurr-karr kassikene, hiirelassikene, ütle mulle, miks sul hirmust põsed-palged nõnda valged?"

"Lapsukene, see ei ole hirmukahu.

See on jahu,

millest minu põsed-palged nõnda valged.

Jahukott mul seljas. Tulen möldri juurest veskist suurest."

"Miks sa sedaviisi vaevad oma keha?"

"Mida teha! Usu, ära usu, tahtsin süüa äkki nikki-näkki.

Eile kõht mul ütles, et on vastik, viha, hiireliha."

"Kas sa teistele neid pakkuma ei lähe?"

"Endal vähe!"

"Ma ei teadnudki, et oled, vaat kus lops, kadekops!"

Illustreerinud HENNO KÄO

ANDRES JAAKSOO

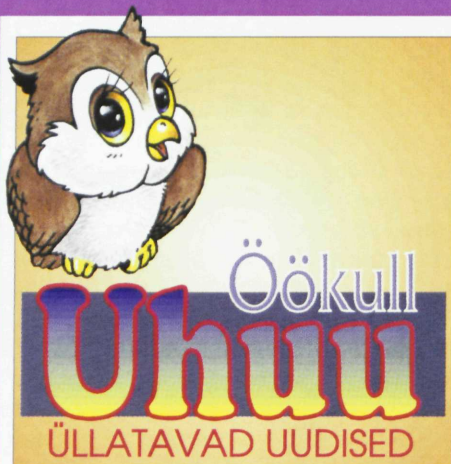
UNI TULEB

Uni tuleb tasahilju lapse voodi manu. Seal siis ütleb uni-une-
tooja: "Paneme need lapse paljad jalad teki alla sooja.
Paneme ka lapse kummis kõhu teki alla sooja. Paneme need
lapse puhtaks pestud pihud teki alla sooja...Kas sa näed! –
Me lapse silmad ongi läinud looja!"

Siis see uni-unetooja korjab kokku lapse iga lelu. On ju neidki
väsitanud pika päeva melu...

"Paneme ka lapse nuku, karu paljad jalad teki alla sooja.
Paneme ka lapse nuku, karu kummis kõhu teki alla sooja.
Paneme need lapse nuku, karu puhtad pihud teki alla
sooja...Kas sa näed! – Me lapse lelu selgi silmad läinud looja!"

JAANIMARDIKA ASEMELE KUNSTPUTUKAS

40 aastat tagasi hakati Jaapani linna Osaka abielude sõlmimise palee parkaada kaunistama väikeste helendavate olevustega. Meie tunneme taolisi jaanusikeste nime all. Igal aastal osteti tuhandeid mardikaid, kes siis oma säravate valgustäppidega muutsid pulmaliste jaluuskäigu hämaras pargis unustamatuks. Aga elu kallineb ka Jaapanis. Hiljuti leiti, et parkaia dekoreerimises on võimalik kõvasti kokku hoida, kui elusad olendid asendada kunstlikega. Nüüd säravadi abielupalee

KAAMERA KÄEKELLAS

Elektroonikafirma "Casio" esitles järjekordset tehnikasaavutust – käekellakujulist videokaamerat koos pildiekraaniga. See, mida objektivi näeb, salvestatakse pisikesele plaadikesele numbritereana. Ülesvõetut saab vaadata seadme ekraanikesel, aga muidugi ka lisaseadmega teleriekraanil.

Kus ja kellel säärast pisikaamerat tarvis on? Firma arvates siin ja seal. Eeskätt kindlasti politseitöös.

Illustreerinud EPP MARGUSTE

VEOAUTOD RONGIKS

Kes poleks meil näinud maanteedel kihutavaid hiigelsuuri veoautosid. Paljud nendest on valmistatud Rootsi kuulsate veoautodetootja SCANIA tehastes.

Nüüd arvavad selle firma spetsialistid, et tuleb aeg, ja ka maanteedel hakkavad liikuma roolikeerajata sõidukid. Järjest rohkem on tarvis vedada kaupu.

Seda võimaldab kuni 10 haagise ühendamine ülipikaks autorongiks. Säärast rongi hakatakse juhtima teekattesse paigutatud andurite, satelliitide ja autopiloodi abil. Lasersüsteemide abil säilitatakse täpne vahekaugus autorongide vahel vältimaks kokkupõrkeid ja teelt väljakaldumisi.

Tavapärasest hooldusremonti säärasele autorongile ei tehta. Veoki kõigi süsteemide korrasolekut jälgitakse satelliidi kaudu.

Millal säärased autorongid võiksid maanteele jõuda? SCANIA spetsialistide arvates 25 aasta pärast.

KROKODILL KIHUTAB TAGANT

Austraalias löi lained ujumistreener Mark Davies "novaatorlik" treeningvõtte. Nimelt laskis mees basseini, kus ta õpilased harjutasid, krokodilli. Treeneri sõnul olevat õpilaste võimed pääsenud nagu paisu tagant lahti.

Paraku pani avalikkus uut treeningumetodit pahaks. Treener ei olevat sellest aru saanud. Temal oli ju krokodillile suukorv pähe pandud.

JUHITA TAKSO

Inglismaal Cardiffis katsetati edukalt "tuleviku taksot". Need taksod sõidavad juhita. Auto "Ultra" mahutab 4 reisijat ja liigub mööda spetsiaalselt selleks ehitatud trassi. Autosse paigutatud magnetid ei lase tal teelt kõrvale kalduda. Bensini ei kulu üldse, sest edasi viib akumulaatoritesse salvestatud elekter.

Klient tasub kaardiga, kuhu on peale kantud, missugusesse paika reisija soovib sõita.

Kui kõik katsed lähevad edukalt, kavatakse Cardiffis juhita taksod sõitma panna 2004. aastal.

Seekord on TÄHEKESE külaliste-lehekülg Oru Põhikooli algklasside laste päralt. Aprillinumbri tagakaanel nägid Sa pilti Tuhala salapärasest nõiakaevust. Oru Põhikool asub Harjumaal selle paiga lähedal.

ORU LAPSED SUVEST JA MUUST

lemmikala, sest seal ma tavaliselt võidan. Sel suvel kavatsen rohkem jalgpalli mängida, kuna ma sain endale spetsiaalsed jalanõud.

SUVEL LAAGRISSE

Ma lähen suvel laagrisse. Laager asub Saku lähedal looduskauis kohas. Seal on väga tore. Mulle meeldib, et seal on hobused ja jõgi ning me magame lakas või telgis. Hobustega saab ratsutada, aga põhitegevuseks on siiski maalimine ja joonistamine. Me joonistame söega putukaid ja võib-olla ka puid.

MINU JÄNES

Ta on pruun, pehme ja karvane. Nii armas! Tema nimi on Rosinake ja rosinat ta meenutab. Söögiks anname talle head-paremat: õuna, rohtu, porgandit.

Hoiame oma jänest väga, aga mul on ka väike öde ja tema ei saa aru, et meie jänkut tuleb hoida ja hellitada. Tema kipub ikka natuke kiusama ka. Paneb nukumankrisse ja söidutab, hoiab jänkut kõvasti, kõvasti süles.

Meil on merisiga ka. Algul oli ta jänese vastu tõrges ja näksas teda, aga lõpuks said nad sõpradeks.

Kevadel hakkasin käima jänkuga õues jalutamas. Paneme puuri muru peale ja Rosinake uudistab lilli. Eriti maitsevad talle võililled.

Küll on hea, et ta mul olemas on!

Leen Veering

Joonas Uusmaa

HOMMIKUL

Kevadhommikul vaatasin õue, jahe värskus maandus mul põue.

Nägin laulmas lõokest seal, see oli päeval sooja, heal.

Taevas oli avar ja veel sinine, päike on veel kaugel – hiline.

Joosep Nokkur

TOREDAD LOOMAD

Mul on väga tore kass Miki. Tal on ka mõned hüüdnimed: MikiMouse, Mikson ja Mikluha.

Miki hüppab imekõrgele. Vanaema ütleb, et ma võiks minna Mikiga tänavale esinema. Huvitav on ka see, et ta armastab magada kraanikausis.

Mul on ka kaks koera – Kaaru ja Reku nagu makro ja mikro, sest Kaaru on nii suur ja Reku nii väike.

Koertega käin ma tihti metsas jalutamas. Nemad jooksevad üht teed, mina lähen teist teed.

Kaaru hüüdnimi on Juura. Selle panin talle mina. Reku hüüdnimed on Rekutskam ja Ure. Reku on täitsa tavaline krants, aga tark ja armas ikkagi.

Kaaru sööb kohutavalt palju. Kui õhtul koerad süüa saavad, ei taha Reku millegipärast süüa. Lõpuks, kui Kaaru tuppä pääseb, sööb ta Reku toidu ära.

Kaarul on oma lemmikmänguasi. See on üks kummist koer. Ma viskan seda talle ja tema toob ära. Aga kätte ta seda ei anna. Toas on Kaaru ja Miki sõbrad.

Laudas on meil veel kaks laudakassi Kiti ja Liisu. Ma käin neile süüa andmas.

Helena Raud

TEEME JALGRATTAMATKA

Meie pere läheb suvel jalgrattamatkale, mis toimub Jõgevamaal. Olen sellest matkast ka varem osa võtnud. See on 3-päevane matk. Iga päev tuleb sõita 30 kilomeetrit. Matk algab Tabivere pargist. Me sõidame loomapargi juurde, kus saab loomade tegevust jälgida.

Eelmisel suvel olid sel ajal väga palavad ilmad. Määrisime end hapukoore ja päikesekreemiga, et päike meid päris ära ei kõrvetaks.

Ootame seda matka väga.

Mariliis Kütisaar

HEINATÖÖ ON KÕIGE PÕNEVAM

Nädalavahetusel olen ma maal vanaema juures. Seal lubab onu vahel mul maad künda ning olen isegi väetist külvanud. Kõige põnevam on aga suvine heinatöö, siis oleme põllul terve perega.

Heinad pakitakse, pakid korjatakse kokku ning visatakse auto peale. Mul on isegi käed tööst rakku läinud, kuid siiski tahan neid töid teha.

Marko Mitt

MEIE SUVEMÄNGUD

Suvel mängin ma kõige enam, et meil on olümpiamängud. Ma olen sõbraga ühepikkune ja ühevanune. Me võistleme jooksus, kaugushüppes, takistustega metsajooksus, kiigehüppes, kettaheites ja kuulitõukes. Kettaks on meil vana plaat ja kuuliks kindel kivi.

Vahel sõidame ka ratastega aja peale. See on mu

KIRI JOOSEPIILT

Joosep palus emalt ja isalt, et nad lubaksid tal sõita spordilaagrisse. Ema oli algul veidi murelik, sest kümneaastane Joosep polnud kunagi olnud üksi kodust eemal.

Koos pakiti spordikott. Ema pani sellesse 10 paari sokke, spordisärke, tossud ja mida kõike veel. "Nii palju sokke!" torises Joosep. Ema selgitas, et iga päeva jaoks ikka puhtad sokid.

Isaga koos otsustati, mida spordivahendeist kaasa võtta.

"Ühe asja oleme unustanud," ütles ema ehmunult. "Joosep, ole hea ja mine osta kioskist ümbrikke ja marke. Neid läheb sul vaja selleks, et meile kirjutada."

"Ei tea, kas mul on seal aega teile kirjutada," arvas Joosep, kuid läks siiski ümbrikke ostma.

Kui Joosep markide ja ümbrikega tagasi oli küsis ema: "Kas sa tead, kuidas ümbrikule meie kodune aadress kirjutada?"

"Tean küll," torises Joosep ja vuristas siis: "Tartu Nõva 6 korter 12"

"Puha vale," naeris ema ja rääkis Joosepile loo kirjast vanaemale. See oli vana ja tuntud lugu. Lapselaps kirjutas vanaemale kirja ja pani aadressiks MAALE VANAEMALE.

"Mõnus lugu. Elus juhtub mõndagi," nentis Joosep. "Tule nüüd kirjutuslaua juurde ja teeme selgeks, kuidas seda aadressi kirjutada," oli ema järjekindel. Ema võttis puhta ümbriku ja margi. Joosep kleepis margi ümbriku esikülje paremasse nurka.

Seejärel hakkas ema sellele aadressi kirjutama. Ta selgitas: "Kirjasaja aadress kirjutatakse ka ümbriku esikülje paremale poolele. Kõigepealt aadressaadi nimi, siis tänav, maja- ja korterinumbr ning seejärel sihtnumber, linn või maakond." Veel selgitas ema, kuhu kirjutada kirja saatja aadress. See võib olla aadresskülje vasakpoolses ülanurgas

või ümbriku tagakülje sulgemisklapil. Vaata nüüd loole lisatud näidiseid, sest kirju tuleb meil kõigil mõnikord saata.

Joosepi kirjad olid lõbusad. Näiteks üks neist: ELAN HÄSTI. HIRMUS KIIRE. SOKID KÕIK MUSTAD. PESIN PUHTAKS. JOOSEP

Kodused kiitsid Joosepi agarust sokkide pesemisel. Ja muidugi kirjade eest. "Kodune aadress oli kirjale nagu maalitud," mainis vanem öde. Joosep muheles.

ELJU SILD

Pildil: lapsed õpivad kirju kirjutama ja saatma.

JOOSEP SELG
KUUSE 8
80012 PÄRNU

PEREK. SELG
NÕVA 6-12
50104 TARTU

JOOSEP SELG
KUUSE 8
80012 PÄRNU

PEREK. SELG
NÕVA 6-12
50104 TARTU

KONN

Esiküljele lõika kaks ava. Neist lükka läbi konna esijalad ja liimi kinni. Kleebi silmad (vaata joonist 1). Liimi kinni pealage tugevdav tükk 2. Painuta kergelt seljatükki kuklajoonelt 5 ja keskmiselt joonelt 6. Liimi silmad keskest pealae külge 3.

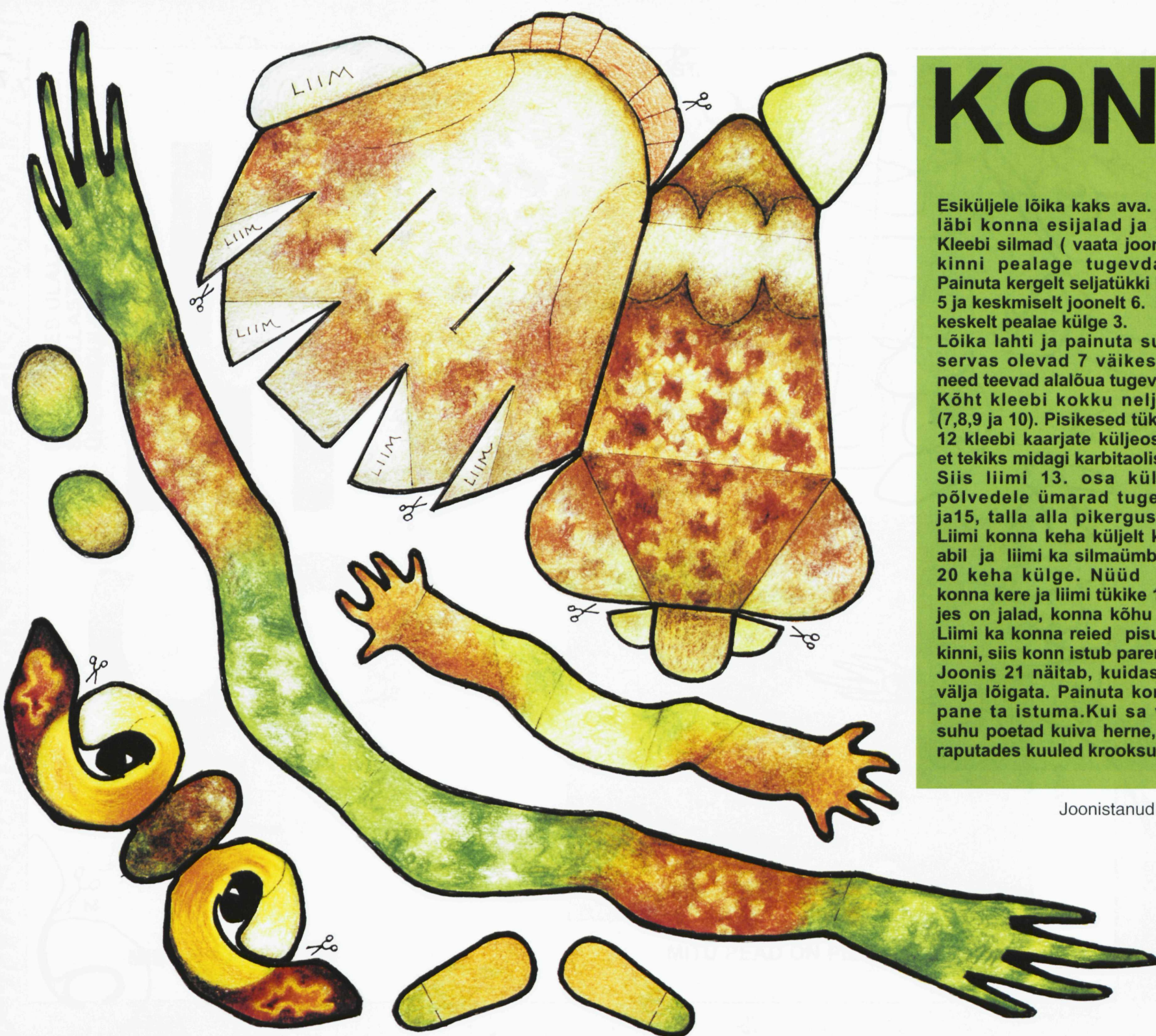
Lõika lahti ja painuta suhu alalõua servas olevad 7 väikest lapatsist, need teevad alalõua tugevamaks.

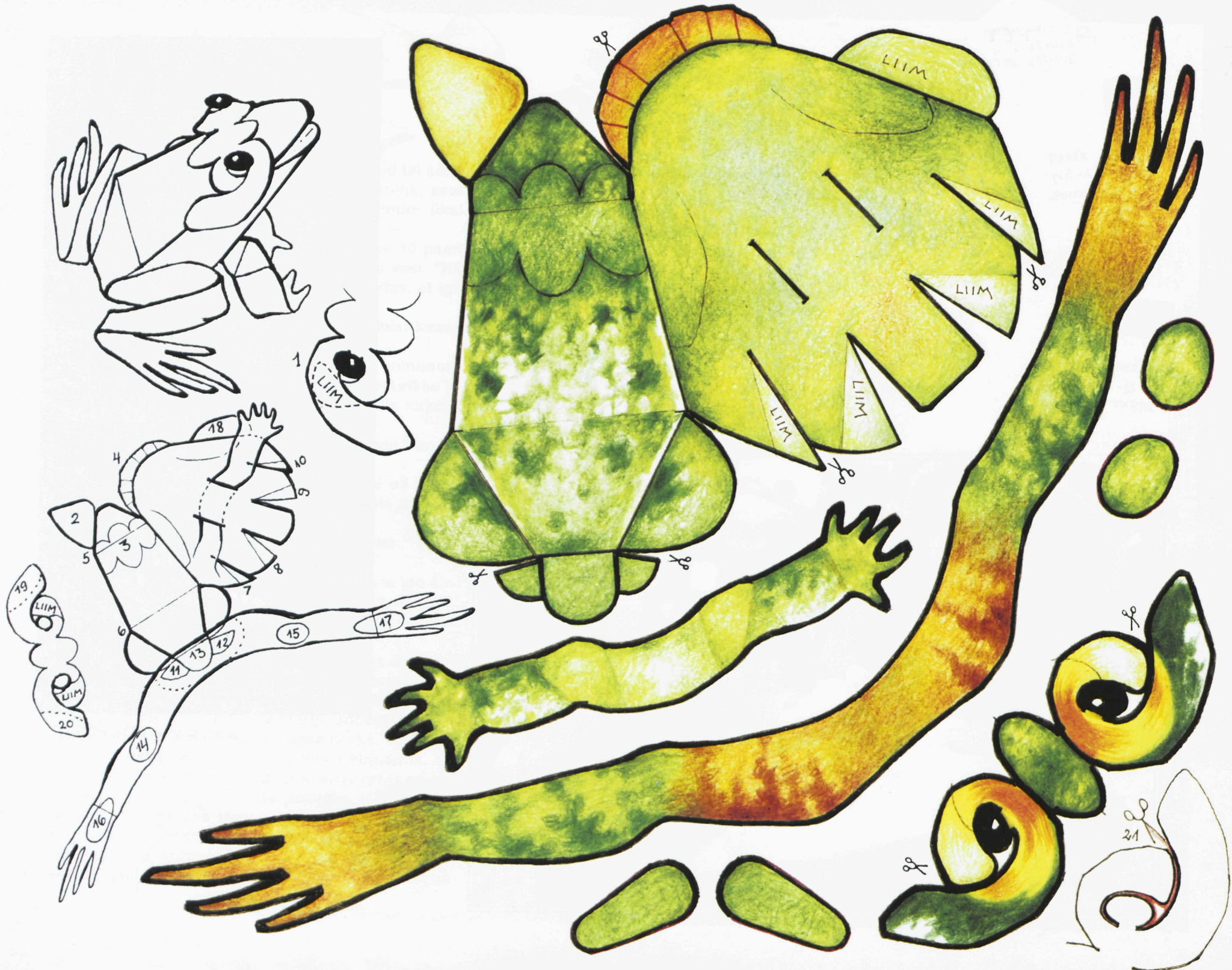
Kõht kleebi kokku neljast kohast (7,8,9 ja 10). Pisikesed tükikesed 11 ja 12 kleebi kaarjate küljeosade külge, et tekiks midagi karbitaolist.

Siis liimi 13. osa külge jalad - põlvedele ümarad tugevdused 14 ja 15, talle alla pikergused 16 ja 17. Liimi konna keha küljelt kinni tüki 18 abil ja liimi ka silmaümbrused 19 ja 20 keha külge. Nüüd tee valmis konna kere ja liimi tükike 13, mille küljes on jalad, konna kõhu peale kinni. Liimi ka konna reied pisut kõrgemalt kinni, siis konn istub paremini.

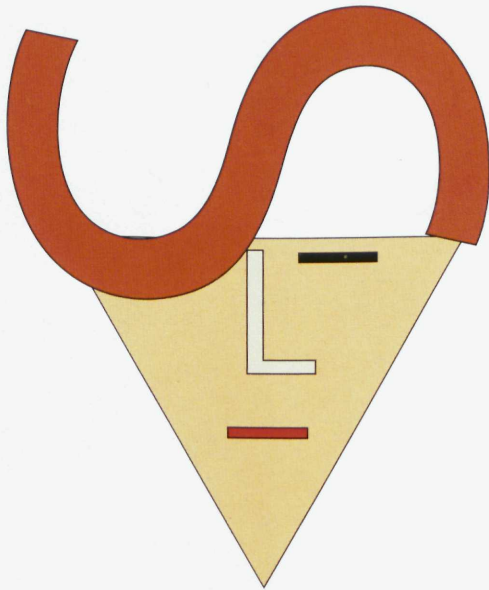
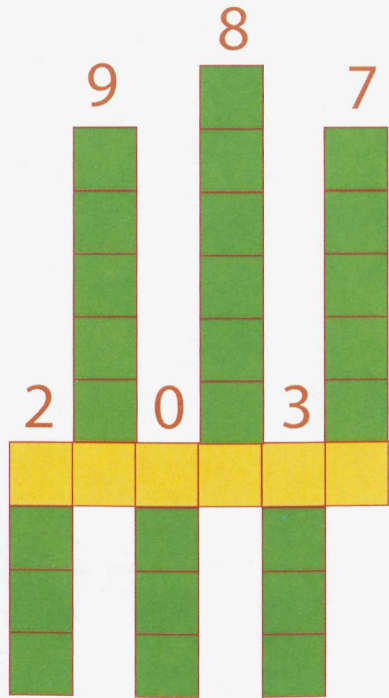
Joonis 21 näitab, kuidas silmatükki välja lõigata. Painuta konna jalgu ja pane ta istuma. Kui sa veel konna suhu poetad kuiva herne, siis konna raputades kuuled krooksumist.

Joonistanud EDE PEEBO

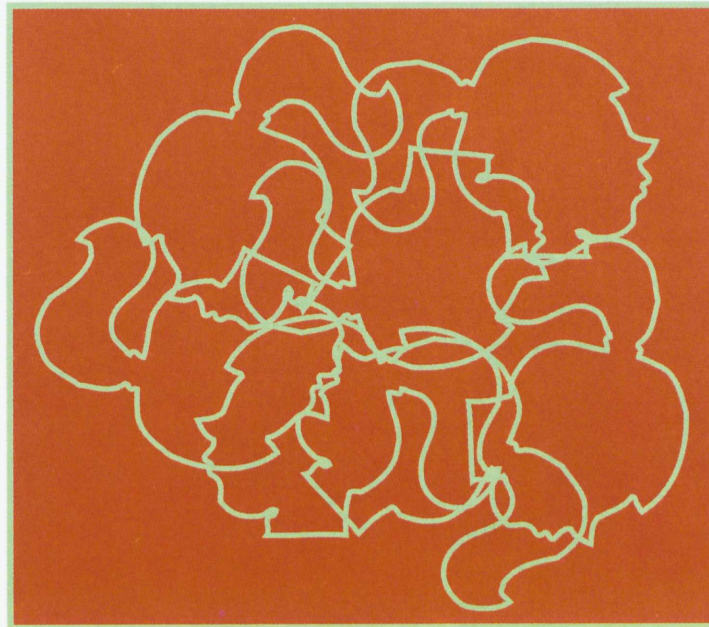

KIRJUTADES ÜLALT ALLA NUMBRID, SAAD KOLLASTESSE RUUTUDESSE ÜHE KODULINNU.

MIS ON NAISE NIMI?

AITA HIIREL LEIDA JUUST.

MITU PEAD ON PILDIL?

Joonistanud EPP MARGUSTE

PERIODIKA AS
Lasteajakiri
TÄHEKE

Asutatud jaanuaris 1960
ilub kord kuus

Toimetuse aadress:
Pärnu mnt 67a
10134 Tallinn

Peatoimetaja
ELJU SILD
tel 6 463 697

Vanemtoimetaja
JAAN RANNAP
tel 6 463 697

Kunstiline
toimetaja
PRIIT REA
tel 6 463 697

Tähekest saab
tellida
faks: 6616 089
e-mail
tell @tallpost.ee

Trükk
AS Printall
Tatari 64
10134 Tallinn

ESIKAANE
JOONISTAS
PIRET
MILDEBERG

KÄRBSEÕIS

Enne jaanipäeva võib Lääne-Eesti või -saarte soodes ja niisketel niitudel, aga õige tihti ka kuivadel loopealsetel kohata üht kummalist lille. Algul tundub, et see nagu polegi lill, vaid hoopis rida kärbsed püstise varre küljes asuvatel õitel. Neil kärbestel on tiivad ja tundlad, koguni säravad silmad on neil peas! Aga kui kumardud taime ligemalt vaatama, siis jäävad kärbsed rahulikult istuma ega lenda kuhugi. Nemad ongi õied, ja tiivad, tundlad ning silmad pole muud kui õie erinevad osad. See, tavaliselt paarikümne sentimeetri kõrgune lill on üks Eesti kolmekümne kuuest orhideest ehk käpalisest ja tema nime on väga lihtne meeles pidada: kärkseõis.

Kärkseõie eriline väljanägemine oli kaua mõistatuseks. Mõistatus hakkas lahenuma siis, kui Prantsuse õpetlane M. Puyanne avaldas 1916. aastal mõtte, et niisugune õis võis ahvatleda teatud liiki isaseid putukaid paarituma. Asja uuriti ja sai selgeks, et nii see just ongi. Veel sai selgeks, et taime õis eritab mõne liigi emasputukale omast lõhna, mis on isegi tugevam kui putukate endi lõhn. Katsu siis kiusatusele vastu panna, kui oled putukas ja lõhnad on su elu! Kosilasteks osutusid mõned herilase liigid ja oma loodusest seatud kohustusi on need herilased õietolmu ühelt õielt teisele kandes täitnud hästi, sest kärkseõis kui liik ju püsib. Suve edenedes "putukas" muidugi pleegib ja kaotab oma ahvatleva lõhna, aga siis on värvid ja lõhnad oma ülesande juba täitnud. Niisugune huvitav taim on meie orhideede ehk käpaliste pere liige kärkseõis.

FRED JÜSSI
tekst ja fotod

